

Länsstyrelsens underlag för Askersunds kommuns beslut om planeringsstrategi

Inledning

Kommunfullmäktige ska enligt 3 kap. 23 § plan- och bygglagen (PBL) anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Där ska kommunen bland annat ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt bedöma om planen fortsatt är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket p. 1–2 samt 5 § PBL. Om kommunen antar en ny översiktsplan inom 24 månader efter ordinarie val gäller inte kravet om planeringsstrategi.

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 26 § PBL i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

I underlaget ska länsstyrelsen ange

1. hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller

I detta underlag redovisar Länsstyrelsen vilka, nya eller ändrade, statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet samt Länsstyrelsens syn på granskningsyttrandenas aktualitet. Länsstyrelsen informerar också om förändringar gällande övriga allmänna intressen som kan vara bra att ha med sig i kommande arbete med planeringsstrategi.

Länsstyrelsens planeringsunderlag består av två delar:

- Länsstyrelsens underlag för Askersunds kommuns beslut om planeringsstrategi
- Länsstyrelsens publikation *Underlag av betydelse för översiktsplanens aktualitet - Länsövergripande planeringsunderlag Örebro län* (Länsstyrelsen, Pbl.nr 2021:21), hädanefter Länsövergripande planeringsunderlag. Detta underlag är generellt för samtliga kommuner i länet. Underlaget kan hämtas på Länsstyrelsens webbplats.

Viktigt är att de båda dokumenten läses tillsammans då de kompletterar varandra. Det länsövergripande underlaget ger generella synpunkter kring statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplaneringen samt tips på planerings- och kunskapsunderlag medan detta yttrande är inriktat specifikt på Askersunds kommuns översiktsplan.

Ärendets handläggning/de som har medverkat

Beslut i detta ärende har fattats av tf. enhetschef Jonas Jansson med samhällsplanerare Aila Nilsson som föredragande. I ärendet har även samhällsplanerare Helena Siegert och Maria Lindström medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Innehåll

Kommunens gällande översiktsplan	4
Bedömning av granskningsyttrandets aktualitet.....	4
Riksintressen.....	4
Miljökvalitetsnormer.....	10
Hälsa, säkerhet och risk för olyckor.....	10
Regional risk- och sårbarhetsanalys.....	11
Mellankommunal samordning.....	13
Allmänna intressen	13
Skogsbruk.....	13
Jordbruksmark.....	13
Klimatpåverkan.....	14
Naturvärden.....	15
Kulturmiljövärden.....	15
Bostadsförsörjning.....	16
Social hållbarhet.....	16
Nationella och regionala mål, planer och program	18
Ny lagstiftning	18

Kommunens gällande översiktsplan

Askersunds kommuns gällande översiktsplan består av följande delar:

- Översiktsplan Askersunds kommun, antagen 29 februari 2016
- Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP): LIS-områden, antagen 20 juni 2016
- Fördjupad översiktsplan (FÖP): Norra Vättern och dess stränder, antagen oktober 1997
- Vindbruksplan Askersunds kommun, antagen mars 2013
- Generalplan Tiveden, antagen 26 november 1990

Bedömning av granskningsyttrandets aktualitet

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet för Askersunds översiktsplan kvarstår generellt i den mån föreslagen markanvändning inte redan är genomförd eller där antagandehandlingar justerats jämfört med utställningshandlingen.

Översiktsplanen bör dock uppdateras enligt ny lagstiftning och statliga och mellankommunala intressen. Dessa redogörs för nedan samt finns att tillgå i det länsövergripande planeringsunderlaget för Örebro län.

Vid en aktualitetsprövning är det översiktsplanen i dess helhet som ska bedömas, även fördjupningar och tillägg. Länsstyrelsen önskar uppmärksamma behovet av att kommunen aktivt tar ställning till befintliga fördjupningar och att aktuella fördjupningar framgår av den kommande kommunomfattande översiktsplanen.

Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplanens aktualitet

Sedan översiktsplanen för Askersunds kommun antogs har nya underlag avseende statliga och mellankommunala intressen tillkommit med betydelse för kommunens översiktsplanering. Även krav på översiktsplanens innehåll, tillämpning och vägledning har tillkommit eller förändrats. Sammantaget påverkar dessa förändringar översiktsplanens användbarhet och aktualitet.

Länsstyrelsens redovisning utgör ett urval av sådana underlag som bedömts vara relevanta för Askersunds kommuns översiktsplanearbete. För ytterligare underlag hänvisar Länsstyrelsen till *Planeringskatalogen* som löpande samlar planeringsunderlag från statliga myndigheter.

Riksintressen

Regeringen gav i januari 2020 Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att göra en översyn av sina respektive anspråk på områden av riksintressen. Boverket

har utsetts att vara samordnande myndighet i uppdraget. De riksintressen som omfattas av översynen är mark- och vattenområden för:

- Naturvård (Naturvårdsverket)
- Friluftsliv (Naturvårdsverket)
- Kulturmiljövård (Riksantikvarieämbetet)
- Anläggningar för industriell produktion (Tillväxtverket)
- Anläggningar för energiproduktion och energidistribution (Energimyndigheten)
- Anläggningar för kommunikationer (Trafikverket)

Riksintressen enligt 3 kapitlet miljöbalken

Nedan finns redovisat de riksintressen som är aktuella. De flesta av dessa riksintresseanspråk har pekats ut innan den gällande översiktsplanen antogs. Länsstyrelsen hänvisar till *det Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken (MB), se bland annat s. 6–9.

Riksintresse för naturvården

Inga förändringar av riksintresset för naturvård har skett sedan översiktsplanen antogs 2016. Länsstyrelsen hänvisar till *det Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring naturvården, se bland annat s. 29–31.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Naturvård	Dampetorp	2000-02-07
Naturvård	Gålsjöfallet	2000-02-07
Naturvård	Hjärttorp	2000-02-07
Naturvård	Lerbäcksmon	2000-02-07
Naturvård	Multna	2000-02-07
Naturvård	Tisarförkastningen	2000-02-07
Naturvård	Snavlunda	2000-02-07
Naturvård	Spåsa	2000-02-07
Naturvård	Kärnskogsmossen	2000-02-07
Naturvård	Vinna	2000-02-07
Naturvård	Vättern	2000-02-07

Riksintresse kulturmiljövården

Inga förändringar av riksintresseanspråken för kulturmiljö har skett.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring kulturmiljöer, se bland annat s. 32–34.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Kulturmiljö	Edö-Stjärnsund	1996-03-25
Kulturmiljö	Askersund stad	1996-03-25
Kulturmiljö	Lerbäck	1996-03-25
Kulturmiljö	Skyllberg	1996-03-25
Kulturmiljö	Svinnersta	1996-03-25
Kulturmiljö	Vena gruvfält	1996-03-25
Kulturmiljö	Västra och Östra Nordhult	1996-03-25
Kulturmiljö	Åmmeberg	1996-03-25

Riksintresse för yrkesfiske

Inga förändringar av riksintresseanspråken för yrkesfisket har skett.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Yrkesfisket	Vättern	2006

Riksintresse för friluftslivet

Riksintresset för friluftslivet enligt 3 kap. MB har mellan 2016–2017 reviderats med uppdaterade avgränsningar och värdebeskrivningar. För Askersunds kommun innebär det att avgränsningen och värdebeskrivningen för riksintresset Tiveden och Norra Vättern uppdaterats. Läs mer om värdebeskrivningarna genom kartverktyget [Skyddad natur](#) på Naturvårdsverkets hemsida.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Friluftslivet	Tiveden	2017-10-19
Friluftslivet	Norra Vättern	2017-10-19

Riksintresse för energiproduktion och energidistribution

Vindkraft

Sedan kommunens tematiska tillägg (TÖP) för vindkraft antogs 2013 (vilken utgår från äldre riksintressebeslut från 2008) har Naturvårdsverket och Energimyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin presenterades 2021. Som en del av strategins genomförande har länsstyrelserna fått i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Det regionala planeringsunderlaget kan utgöra stöd bland annat för kommunernas översiktsplanering. Tidplanen för de regionala analyserna är i nuläget inte beslutat. Den nationella strategin och tillkommande planeringsunderlag kan innebära behov av översyn av kommunernas vindkraftsplanering på översiktsplaneringsnivå.

I Askersunds kommun finns det tre områden utpekade som riksintresse för vindbruk.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Vindbruk	T018	2015-05-18
Vindbruk	T006	2015-05-18
Vindbruk	T005	2015-05-18

Riksintresse för kommunikationer

Trafikverkets senaste uppdatering av riksintresseanspråk för kommunikation gjordes i maj 2018. Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att väg- och järnvägsdata inte uppdateras regelbundet i kartmaterialet som presenteras på Trafikverkets webbplats. Kontakt med Trafikverkets regionala samhällsplanerare kan behövas för att säkerställa vilka geografiska områden som berörs.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Kommunikation	Riksväg 49	2010-07-02
Kommunikation	Riksväg 50	2010-07-02

Riksintresse för totalförsvaret

Hela landet anges som påverkansområde för höga objekt och samtliga ärenden som rör höga objekt, högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse alternativt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse, ska remitteras till Försvarsmakten. Samtliga översiktsplaner, fördjupade

översiktsplaner och tematiska tillägg till översiktsplaner ska remitteras till Försvarsmakten. Totalförsvarets riksintressen har alltid företräde.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring riksintresse för totalförsvaret, se bland annat s. 9.

Riksintresse	Namn	Beteckning
Totalförsvaret	Röknen skjutfält	TM0056

Riksintressen för totalförsvarets militära delar

Försvarsmaktens senast fattade beslut om gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § MB togs den 18 december 2019. I Askersunds kommun finns ett för försvaret påverkansområde för buller eller annan risk för Karlsborgsområdet och Röknenöarna, inom vilket alla plan- och lovändren ska remitteras till Försvarsmakten. Ett nytt ändringsbeslut finns från 2022-01-26. Ändringsbeslutet förändrar inte riksintresset i kartan men har betydelse i beskrivningen.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Totalförsvarets militära delar	Röknenöarna	2019-12-18
Totalförsvarets militära delar	Karlsborgsområdet	2019-12-18

Karlsborgsområdet omfattas även av område med särskilt behov av hinderfrihet.

Riksintressen för totalförsvarets civila delar

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016–2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Planeringsarbete ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar kontinuerligt med att identifiera mark eller vattenområden som kan vara av riksintresse för totalförsvarets civila delar. I dag finns inte något utpekade område som berör Askersunds kommun.

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

Inga förändringar av riksintresset för värdefulla ämnen eller material har skett.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Värdefulla ämnen och mineral	Zinkgruvan	2005

Värdefulla ämnen och mineral	Brännlyckan	1994
------------------------------	-------------	------

Riksintressen enligt 4 kapitlet miljöbalken

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken, se bland annat s. 10–13. Sedan generalplan Tiveden och FÖP Norra Vättern och dess stränder antogs har en justering av avgränsning och beskrivning av riksintressen genomförts (2006-08-30). Se bilaga 1 justering av gränser riksintresse 4 kap MB.

Riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet

Inga förändringar av riksintresset för turismen och det rörliga friluftslivet har skett.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Rörligt friluftsliv	Vättern	1997-10-27
Rörligt friluftsliv	Tiveden	27 maj 1980, kvalitetssäkrat 2006-08-29

Natura 2000

Inga förändringar av Natura 2000-områden har skett sedan översiktsplanen antogs 2016.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Natura 2000	Snavlunda-Tjälvesta	1995-10-01
Natura 2000	Dovrasjö-dalen	1996-10-01
Natura 2000	Norra Nyckelhult	2001-01-01
Natura 2000	Hjärttorp	2001-01-01
Natura 2000	Kopparbergs äng	2000-02-01
Natura 2000	Sörsjön	1998-10-01
Natura 2000	Trehörnings masugn	2000-02-01
Natura 2000	Norra Vätterns skärgård	1996-10-01
Natura 2000	Vättern (norra)	2000-02-01
Natura 2000	Harge Uddar	2001-01-01

Natura 2000	Fagertärn	1995-05-01
Natura 2000	Djupedal	2005-10-01
Natura 2000	Prinskullen	2001-01-01
Natura 2000	Vinna	2001-01-01
Natura 2000	Spåsa	2001-01-01
Natura 2000	Hagaberg	2001-01-01
Natura 2000	Viken	2003-10-01
Natura 2000	Utnäset	1996-10-01

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen hänvisar till *det Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring miljö kvalitetsnormer, se bland annat s. 11–13.

Miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster

Den 1 januari 2019 trädde vissa ändringar i miljöbalken i kraft vad gäller miljö kvalitetsnormer för vatten. Den 16 december 2016 antog även Vattenmyndigheten sitt åtgärdsprogram för åren 2016–2021 där kommunernas roll att tillgodose miljö kvalitetsnormer för vatten i fysisk planering ytterligare stärktes genom införandet av åtgärd 6 som säger att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Detta kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Askersunds kommun ligger delvis inom Norra Östersjöns vattendistrikt och delvis inom Södra Östersjöns vattendistrikt.

Hälsa, säkerhet och risk för olyckor

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till, bland annat, människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion. I 3 kap. 5 § PBL anges sedan augusti 2018 att kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade ska framgå av översiktsplanen, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Länsstyrelsen hänvisar till *det Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring hälsa, säkerhets- och klimatanpassning, se bland annat s. 15–22.

Regional risk- och sårbarhetsanalys

Länsstyrelsen sammanställer vartannat år en regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som ska ge en riskbild för hela samhället med syfte att utgöra en grund för det förebyggande krisberedskapsarbetet i länet. Risk- och sårbarhetsanalysen är även ett viktigt underlag för samhällsplaneringen då den ger en bild av vilka risker, hot och sårbarheter som finns i Örebro län.

2019 års regionala risk- och sårbarhetsanalys ger en bild av vilka risker och hot som kan inträffa i Örebro län och vilken förmåga vi har att motstå och hantera kriser och samhällsstörningar. Analysen inkluderar hot och risker som kan få allvarliga konsekvenser och som handlar om naturhot, andra olyckor, kritisk infrastruktur och försörjningssystem, informationssäkerhet, antagonistiska hot och social oro, samt sjukdomar.

Askersunds kommun har tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys för 2019.

Översvämning

Boverket har tagit fram en sammanfattande vägledning om tillämpning av plan- och bygglagen med hänsyn till människors hälsa, säkerhet, och risken för olyckor, översvämning och erosion. Vägledningen anger en något högre säkerhetsnivå för bebyggelse än den som finns i översiktsplanens ställningstaganden. Ställningstagandena är därmed inte längre aktuella och skulle behöva uppdateras för att stämma överens med Boverkets och Länsstyrelsens utgångspunkter för tillsyn av kommunens samhällsplanering.

Buller

1 juli 2017 reviderades vissa riktvärden i förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader, SFS 2017:359. De nya riktvärdena ska tillämpas retroaktivt på mål och ärenden som påbörjats från och med 2 januari 2015.

I april 2020 publicerade Boverket en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. Vägledningen ansluter till de nya allmänna råd om industri- och annat verksamhetsbuller som utgivits 2020. I gällande översiktsplan för Askersunds kommun saknas resonemang om industribuller och gällande riktvärden.

Förorenade områden

På Länsstyrelsens webbGIS finns kartsiktet ”LST Potentiellt förorenade områden”. Kartsiktet baseras på information från en databas som länsstyrelserna förvaltar och uppdaterar gemensamt. Databasen heter EBH-stödet och är länsstyrelsernas register över både potentiella och konstaterade förorenade områden.

Det finns 258 inventerade eller identifierade objekt i Askersunds kommun, varav 39 är placerade i riskklass 1 eller 2.

Beredskap – samhällsviktig verksamhet samt totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen

I oktober 2020 tog MSB tillsammans med andra aktörer fram en förenklad och tydligare definition av samhällsviktig verksamhet. MSB har även tagit fram en vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet för bland annat kommuner (2019). Identifiering av samhällsviktig verksamhet kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor avseende fysisk planering.

MSB har under 2021 även tagit fram en vägledning för att beakta totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Vägledningen beskriver bland annat hur totalförsvarets behov kan kopplas till den fysiska planeringen samt vilka olika typer av intressen som kan vara viktiga att beakta ur totalförvarssynpunkt.

Dricksvattenförsörjning

Efter regeringens SOU 2016:32, En trygg dricksvattenförsörjning, har regeringen satsat på att höja skyddet för dricksvatten bland annat genom att ge länsstyrelserna utökade medel för att fastställa nya vattenskyddsområden samt revidera vattenskyddsområden. En förutsättning för länsstyrelsernas arbete med fastställande är att kommunerna arbetar med att ta fram underlag för både nya vattenskyddsområden och för sådana som är i behov av revidering. Den 30 januari 2014 beslutades skyddsföreskrifterna för Vätterns vattenskydd och dessa började gälla 2014-03-01. Föreskrifterna innebär att vissa verksamheter är förbjudna eller kräver tillstånd.

I Örebro län pågår arbetet med att ta fram en regional plan för länets vattenförsörjning. Planen förväntas bli klar under 2022.

Mellankommunal samordning

Enligt 2 kap. 3 § PBL ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden vid planläggning. Det innebär att kommunen inte bara ska ta hänsyn till förhållandena i angränsande kommuner utan också till behovet av samverkan och samarbete i ett bredare regionalt perspektiv.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring mellankommunal samordning, se bland annat s. 23.

Allmänna intressen

Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa för och precisera hur kommunen i sin planering tar hänsyn till de allmänna intressena. Kommunerna ska inte bara redovisa förekomster och påverkan utan också hur kommunen genom bedömningar och avvägningar säkerställer att hänsyn tas till de intressena. De allmänna intressena har olika vikt beroende på lokala förutsättningar i olika kommuner och ska preciseras så att en avvägning mellan dem underlättas i efterföljande planering. De allmänna intressena anges i 2 kap PBL. På Boverkets webbplats PBL kunskapsbanken finns de allmänna intressena mer utförligt beskrivna tillsammans med exempel på hantering i översiktsplaneringen.

Länsstyrelsen hänvisar till del 2 i det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring allmänna intressen.

Skogsbruk

År 2018 beslutades om ett nationellt skogsprogram med visionen att ”Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”. Länsstyrelsen har i samarbete med Region Örebro län och Skogsstyrelsen tagit fram ett skogsprogram för Örebro län som antogs 2021. Fortsatt arbete sker med att ta fram en tillhörande handlingsplan.

Jordbruksmark

Jordbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får, enligt 3 kap. 4 § MB, endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Vikten av att bevara jordbruksmark har aktualiserats allt mer sedan Askersunds översiktsplan antogs. Bland annat gör nya kunskaper om klimatförändringarnas effekter att frågan behöver ses i ett större perspektiv, som exempelvis utifrån Sveriges långsiktiga livsmedelsförsörjning.

Jordbruksmarkens betydelse har bäring på den svenska livsmedelsstrategin som antogs 2017. Strategin omfattar hela livsmedelskedjan, och gäller fram till år 2030. Det övergripande målet med strategin är en konkurrenskraftig

livsmedelskedja där den totala produktionen av livsmedel ökar, samtidigt som vi når relevanta miljömål. För att bidra till målen i den nationella strategin har Länsstyrelsen Örebro och region Örebro län tagit fram en regional handlingsplan för livsmedelskedjan i Örebro län.

Jordbruksmarkens betydelse för länet och riket nämns i flera regionala måldokument. I länets regionala handlingsplan för klimatanpassning samt handlingsplan för livsmedel tas konflikten mellan bebyggelse av jordbruksmark och produktion och konsumtion av livsmedel upp samt jordbruksverksamhetens betydelse för livsmedelsproduktionen. I den nuvarande regionala utvecklingsstrategin (RUS), *Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län 2018–2030*, är ett effektmål för 2030 att öka produktionen inom areella näringar. En indikator för detta är att den totala arealen jordbruksmark i Örebro län ska öka. I RUS anges även som önskvärt läge 2030 att kompetensen om jordbruksmarkens och de gröna näringarnas samhällsvärde har ökat, vilket medför att vi kan göra medvetna överväganden vid planering och etablering av nya verksamheter på bördig jordbruksmark.

Kartering av jordbruksmark i länet

Länsstyrelsen har tagit fram en kartering av jordbruksmark i Örebro län, vilken finns tillgänglig som ett kartsikt i Länsstyrelsens webbGIS. Kartsiktet redovisar inte någon detaljerad bedömning av jordbruksmarken för att fastställa om den är brukningsvärd eller inte. Då en översikt för hela länet har gjorts är det inte möjligt att säkerställa att all jordbruksmark som pekats ut verkligen är brukningsvärd, utan skiktet är tänkt att fungera som en indikation och sedan får kommunen göra en bedömning i varje enskilt fall. Karteringen baseras på en sammanslagning av åkermark från lantmäteriets fastighetskarta, samt jordbruksblock och ängs- och betesmarksinventeringen från Jordbruksverket.

Klimatpåverkan

Sedan 1 augusti 2018 ska kommunens översiktsplan innehålla kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som är klimatrelaterade och hur sådana risker kan minska eller upphöra (PBL kap 3 § 5). Boverket har tagit fram en vägledning (PBL Kunskapsbanken) som syftar till att ge kommunerna stöd i översiktsplaneringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan.

Klimatanpassning

I nuvarande översiktsplan saknas det ställningstaganden kopplat till klimatförändringar och klimatanpassningar. I kommande planeringsstrategi bör kommunen, med hänsyn till lagförändringen om klimatrelaterade risker och till den uppdaterade kunskapen inom området enligt uppdaterade och nya underlag och vägledningar, ta ställning till kommunens fortsatta arbete med klimatanpassning inom ramen för översiktsplaneringen.

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en vägledning för hur kommuner kan arbeta med klimatanpassning i den fysiska planeringen. De centrala kapitlen tar upp hur man praktiskt gör före, under och efter planarbetet.

Klimatanpassningsportalen är ett stöd till de som arbetar med att anpassa samhället till klimatförändringar. Portalen är ett samarbete mellan nitton myndigheter och drivs av Nationellt kunskapscentrum och SMHI.

Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för klimatanpassning i Örebro län, där stort fokus ligger på kommunernas roll i klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen vill även hänvisa till karttjänsten KlimatGIS som redovisar klimatrelaterade planeringsunderlag för Örebro län.

Naturvärden

Enligt både PBL och MB ska planläggning ske med hänsyn till naturvärden. Översiktsplanen ska ge vägledning och underlättar för kommande planläggning och beslut. Information om skyddad natur enligt 7 kap miljöbalken (natura 2000, naturreservat, biotopskydd, naturminnen) och övriga värdefulla naturområden (eklandskapet, grova träd, biologisk inventering av vatten) finns att tillgå via Länsstyrelsen i Örebros webbGIS (Naturvård). Även i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur och Skogsstyrelsens kartverktyg Skogens pärlor finns uppdaterad information. I Artskyddsförordningen (2007:845) finns en förteckning över fridlysta arter.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring naturvärden, se bland annat s. 29-31.

Askersunds kommun har tagit fram en grönstrukturplan antagen 29 februari 2016. I Askersunds kommun finns 35 naturreservat, varav två kommunala. Sedan översiktsplanen antogs så ha följande naturreservat reviderats eller tillkommit:

Naturvärde	Namn	Beslutsdatum
Naturreservat	Kroktärnarna (Kroksjöarna)	2017-10-19
Naturreservat	Kärramarken	2017-10-19, utvidgat 2019
Naturreservat	Runsala	2010-02-01, reviderat 2021
Naturreservat	Rå uddar	2009-02-25, utvidgning 2021
Naturreservat	Ödesdovra	2016-10-31, utvidgat 2021

Kulturmiljövärden

Enligt både PBL och MB ska planläggning ske med hänsyn till kulturmiljö. Det är viktigt att översiktsplanen ger vägledning och underlättar för kommande planläggning och beslut. Det är därför angeläget att kulturmiljöer

och värden redovisas och beaktas i översiktsplaneringen då de påverkar lämplighet och genomförbarhet vid planering av olika typer av markförändringar. Dessa kulturmiljöer omfattar bland annat kulturresevat, fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturmiljöer.

Inom Askersunds kommun finns många miljöer med höga kulturmiljövärden som både utgör livsmiljöer för kommunens innevånare och attraktiva besöksmål. Kommunen saknar aktuella kulturmiljöunderlag i form av kulturmiljöinventering och strategi som kan ligga till grund för avvägningar mellan bebyggelseutveckling och andra allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring kulturmiljövärden, se bland annat s. 32-34.

I Askersunds kommun finns fem byggnadsminnen, varav ett statligt. Sedan översiktsplanen antogs så har följande byggnadsminnen reviderats eller tillkommit:

Kulturvärde	Namn	Beslutsdatum
Byggnadsminne	Askersunds prästgård	2019-12-16

Bostadsförsörjning

Det är kommunen som har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjning, enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Syftet med den kommunala planeringen för bostadsförsörjningen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Enligt bostadsförsörjningslagen ska kommunen planera för bostadsförsörjningen med hjälp av riktlinjer, som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Planeringen ska bidra till att ändamålsenliga åtgärder förbereds och genomförs.

Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska ge underlag till översiktsplaneringen. Det ska framgå av översiktsplanen hur kommunen avser tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Från 1 april 2020 framgår detta av första punkten i PBL 3 kap. 5 §.

För Askersunds kommun finns ett bostadsförsörjningsprogram, antagen 19 juni 2017.

Social hållbarhet

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande underlaget* för mer underlag kring social hållbarhet, se bland annat s. 37–40.

I enlighet med 2 kap. PBL ska planläggning främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Detta utgör ett allmänt intresse och förutsätter en planering som utgår från

människan och en social hållbar utveckling och berör flertalet mål inom ramen för Agenda 2030.

Enligt 1 kap 1 § PBL ska planeringen "... främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö..." Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram sociala frågor som mänskliga rättigheter, folkhälsa, jämställdhet, integration, barnperspektiv, trygghet och tillgänglighet som grunden för en god översiktsplanering. För att integrera dessa perspektiv i utformningen av översiktsplanen är det avgörande att de lyfts tidigt i planprocessen där representanter från de olika perspektiven ges möjlighet att delta och bidra med synpunkter.

Infrastruktur och kollektivtrafik

Regeringen har inlett arbetet med att ta fram en ny nationell plan. Infrastrukturpropositionen "Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige" överlämnades till riksdagen i april 2021. Beslut om ny nationell plan planeras till 2022. I planförslaget finns inga nya objekt utpekade som berör Askersunds kommun.

Region Örebro län har det övergripande ansvaret för regionens infrastrukturplanering och regeringens uppdrag att upprätta en länsplan för regional transportinfrastruktur. Nuvarande Länsplan visar vilka infrastruktursatsningar som ska göras i länet fram till 2029 i form av tillgängliga busshållplatser, nya cykelvägar, mittseparerade vägar och utveckling av järnvägar i vårt län. Under 2021 arbetar Region Örebro län fram en ny länsplan och uppdaterar samtidigt den regionala cykelplanen.

I remissutkastet för länsplanen nämns bland annat:

- **Länsväg 205**, vilken utpekade som ett stråk som i sin helhet utredas på sikt.
- **Riksväg 50**, pågående planering för mittseparerad väg på sträckan Nykyrka-Brattebro backe. När Nykyrka-Brattebro backe är färdigställt är riksväg 50 mittseparerad med i huvudsak skyltad hastighet 100 km/tim nästan hela sträckan från Motala till Lindesberg.
- **Järnvägsstråket** Jönköping-Mjölby-Askersund-Örebro-Kopparberg-Ludvika-Borlänge. Järnvägen är basen för kollektivtrafiken i stråket men riksväg 50 är av stor betydelse särskilt för Askersunds kommun som saknar järnvägsförbindelse.

Region Örebro län är även kollektivtrafikmyndighet i länet och ansvarar för strategisk planering av regionens kollektivtrafik med bussar och tåg. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet utgör den långsiktiga strategiska planeringen för regional kollektivtrafik och innehåller bland annat mål och grundläggande principer för kollektivtrafikens framtida utveckling.

Nationella och regionala mål, planer och program

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Vilka mål som är relevanta att beakta måste bedömas med utgångspunkt i visionen och de utmaningar och mål som kommunen formulerat lokalt. Både på nationell och internationell nivå finns övergripande mål och strategier för ett hållbart samhällsbyggande. I det *Länsövergripande planeringsunderlaget* på s. 41–51 finns ett urval av dessa som kan ha betydelse för planeringsstrategins utformning som Länsstyrelsen önskar uppmärksamma särskilt för Örebro län.

Ny lagstiftning

Plan- och bygglagen (PBL)

Den 1 april 2020 förändrades 3 kapitlet om översiktsplan. Med lagändringarna har många paragrafer fått nytt innehåll eller formulerats om. Boverket har gjort en sammanställning över lagändringarna som finns att läsa på PBL kunskapsbanken. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell.

Den största förändringen är att kommunernas aktualitetsprövning av översiktsplanen har ersatts med att kommunerna ska ta fram en planeringsstrategi (3 kap. 23 § PBL). Från och med valet 2022 ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val vilket innebär att fullmäktige senast den 11 september 2024 ska ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Avsikten med en planeringsstrategi är att den ska vara mer framåtsyftande än aktualitetsprövningen i och med att kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen ska vara i fokus. Därför är det också möjligt att ändra strategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom första halvan av mandatperioden behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi inom samma period. Läs mer om planeringsstrategi, dess tänkta innehåll och övergångsbestämmelser på PBL kunskapsbanken.

Krav på riskbedömning i översiktsplan

Den 1 augusti 2018 ändrades 3 kap. 5 § PBL i syfte att förbättra beredskapen i kommunerna för klimatförändringar. Förändringen innebär att det av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Lagändringen trädde ikraft den 1 augusti 2018, men för ärenden om

antagande eller ändring av översiktsplan som har påbörjats före 1 augusti 2018 fortsätter de äldre föreskrifterna att gälla. Läs mer på PBL kunskapsbanken.

Miljöbalken

Den 1 januari 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att en kommun inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd om denna ger upphov till en sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt. Med otillåtet sätt menas att åtgärden inte får äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Den så kallade rimlighetsavvägningen i miljöbalken gäller inte längre miljökvalitetsnormer för vatten.

Strandskydd

I juli 2019 tillsatte regeringen en ny utredning, Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78), med syfte att utreda åtgärder för att differentiera strandskyddet. Under 2021 har regeringen beslutat om en lagrådsremiss om ett mer differentierat strandskydd. Lagändringarna föreslås i huvudsak att träda i kraft den 1 juli 2022.

Nytt 6 kapitel om miljöbedömning

Den 1 januari 2018 fick miljöbalken ett nytt 6 kapitel med det nya namnet Miljöbedömningar. Parallellt infördes ändringar i PBL:s 3, 4 och 5 kapitel. En del begrepp i lagstiftningen har ändrats. Dessa ändringar ska tillämpas på planer som påbörjas efter 1 januari 2018. När det gäller miljöbedömningar av planer och program, där översiktsplanen ingår, innehåller 6 kapitel i miljöbalken krav på vilka miljöaspekter som ska omfattas av miljöbedömningen och större fokus ligger nu på att integrera dessa i planen.

Kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning i samband med att översiktsplanen tas fram. Miljöbalkens 6 kapitel, 9–12 §§ tar upp miljökonsekvensbeskrivningens (MKB) utförande och innehåll. Avgränsning, innehåll och detaljeringsgrad anpassas till vad som är lämpligt för den aktuella översiktsplanen. Samråd om detta genomförs med Länsstyrelsen. Läs mer och få vägledning om strategiska miljöbedömningar på Naturvårdsverkets webbplats.

Under 2018 ersattes förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar med miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Miljökvalitetsnormer för vatten

Den 1 januari 2019 trädde vissa ändringar i miljöbalken i kraft vad gäller miljökvalitetsnormer för vatten. Den 16 december 2016 antog även Vattenmyndigheten sitt åtgärdsprogram för åren 2016–2021 där kommunernas roll att tillgodose miljökvalitetsnormer för vatten i fysisk

planering ytterligare stärktes genom införandet av åtgärd 6 som säger att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Beslut om åtgärdsplan för 2021 – 2027 planeras att fattas i december 2021.

Övrigt

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 trädde lagen (2018:1197) om FN:s barnkonvention i kraft. Detta är en inkorporering av barnkonventionen i svensk lagstiftning som ska bidra till att synliggöra barnets rättigheter och skapar en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.